

תבוא חי"ט שיחה ב'

פנימיות הקללות הם באמת ברכות. מזה שפירוש הפשוט ברש"י מגדיל את הקללה, צריך לומר שמגדיל את הברכה הפנימית שבתוכה.

על הפסוק (כח, סח) "והשיבך ה' מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותה והתמכרתם שם לאויבך לעבדים ולשפחות ואין קונה" מפרש רש"י: "באניות: בספינות בשביה". ידוע שבפנימיות הקללות הם באמת ברכות. ולכן, הנה כמו שע"פ פשוטו הנה הפירוש של רש"י מגדיל את הקללה, כך בפנימיות הענינים פי' רש"י מוסיף בביאור הברכה הפנימית. דהנה, לרש"י הפרטים דהקללות אינם רק פרטים של תוכחה אחת, אלא כל פרט מוסיפה עוד תוכחה. ולכן מפרש (דלכאורה אין נוגע לדעת באיזה אופן יבואו למצרים) ש"באניות" פירושו "בספינות בשביה", דכוונתו לפרש שנוסף על זה שבמצרים יהיו בשביה, הנה עוד בדרך למצרים (א) יהי' השבי' באניות, שבספינות נמצאים ביותר תחת מרות השובים. (ב) שיבואו למצרים "בדרך אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותה", שדרך זו הוא "דרך המדבר הגדול גו' נחש שרף ועקרב וצימאון אשר אין בו מים", וההליכה יהי' ע"י דרך זו (ובהערה: במקום שצריך להיות הליכה בים תהי' ההליכה באניות, ורוב הדרך יהי' דרך המדבר).

ועפ"ז יובן המשך פירוש רש"י, דלכאורה "והתמכרתם שם לאויבך" אינו מוסיף כלום על הנאמר לפני"כ שיהיו בשביה במצרים. וע"ז מפרש רש"י "אתם מבקשים להיות נמכרים להם לעבדים ולשפחות", שהמצב בשבי' יהי' כל כך גרוע עד שאתם מבקשים להיות נמכרים", ועוד יותר - "לאויבך". ובהמשך הפסוק נאמר "ואין קונה", דלכאורה זהו דבר טוב, ולכן מפרש רש"י - שכנ"ל, הפירוש הפשוט של פירוש מגדיל את תוכן הקללה - "ואין קונה כי יגזרו עליך הרג וכליון". בפנימיות הענינים: הירידה בגלות וההליכה בשבי' הוא כדי לברר בירורים ולהעלות את הניצוצי קדושה. ורש"י מוסיף שהעילוי הוא לא רק עבור הניצוצות אלא גם באדם, שהאדם מגיע להעבודה דבעלי תשובה.

וזהו "והתמכרתם" - וברש"י: "אתם מבקשים להיות נמכרים". שעבודת ה' היא ע"י עבודת האדם באתעדל"ת "אתם מבקשים". דלא כעבודת הצדיקים שהעבודה היא טבע בנפשותם, מתנה מלמעלה. "שם לאויבך לעבדים ולשפחות": שמבררים את בחי' "שם" ו"אויבך" - מקום הקליפות. "ואין קונה": בחי' "אין" הוא הקונה.

"ואין קונה", ברש"י: "כי יגזרו עליך הרג וכליון". שבהיותו בעוה"ז הגשמי הוא נמצא בתנועה של הרג וכליון, בכללות הנפש לאלוקות.

ברש"י: "באניות: בספינות בשביה". אניות הם התומ"צ המגינים על האדם, וספינות הוא תרגום של אניות, זאת אומרת שהירידה והבירור הוא גם בתרגום - בע' אומות שצריכים להפכם לקדושה. "והשבך ה'", שגם הירידה דהחטאים באה מה', כדי שהאדם יבוא לבחי' "והשבך".